

Søgubrot:

Sanatoriið 100 ár

Vit høvdu í vár eina Miðviku um sanatoriið í samband við útgávuna av frímerkjunum vegna tess, at 100 ár vóru liðin, síðan sanatoriið varð bygt. Í hesum døgum er júst liðin 100 ár síðan, at sanatoriið varð tikið í brúk og fyrstu sjúklingarnir vóru innlagdir. Vit fara at greiða frá hesi hending og annars at taka brot úr tuberklasøguni frá byrjan og nærum til endan

Óli Jacobsen
olij@sosialurin.fo

Tað var ikki so nógv gjørt burtur úr, at sanatoriið varð tikið í brúk. Tað er eingin almenn vígsla, men tað var kortini ein dag, 30. mai, opið fyri serligum gestum og teir næstu tveir dagarnar fyri almenningin. Nakað kom eisini í bløðini, sum tá vóru.

Fyrst skal verða endurgivin ein stubbi, sum stóð í Dimmalætting 6. juni 1908 undir yvirskriftini:

Sanatoriet

Det er en statelig Bygning, Færøernes Amtskommune har opført i Hoydal, en Bygning, hvor man med alle de Bekvemmeligheder, der staar til Nutidens Raadighed vil tage Kampen op mod Lungetuberkulosen paa vore Øer.

I Lørdags foreviste Amtmanden og de her i Byen boende medlemmer af Sanatorieudvalget Bygningen for Thorshavns Kommunalbestyrelse og enkelte andre Udvalgte.

I Søndags og Mandags blev Sanatoriet holdt aabent for Publikums Besøg.

Nogle Ord om Bygningens Indretning.

I den høje og vidstrakte Kælderetage findes et rummeligt Køkken og Spisekammer. Maden koges ved Gas og sendes ved hjælp af et Hejseapparat op til de øvre Etager. Endvidere findes i Kælderetagen Rullestue, Vaskestue, Tørkerum, Badeværelse for Sanatoriets Funktionærer, Kedelrum og Brændselsrum. To brændselbesparende og vel isolerede Dampkedler yde Damp til Varmeapparaterne, som forgrene sig gennem hele Bygningen. I de øvre Etager

findes de rummelige og hyggelige Sygestuer, Spisestue, samt Værelser for Personalet m.m.

Til belysning af Bygningen samt til kogning anvendes Gas, som fremstilles i et dertil indrettet selvvirkende Gasværk.

Kommunelæge Jensen har allerede begyndt sin Virksomhed som Sygehuslæge og er ligesom Sygeplejersken Frk. Flagstad, Bestyrerinde, Frk. A.M. Berg samt det øvrige Personale travlt beskæftiget med at bringe alt i Stand til at modtage de syge efter Pinse.

Da Værket nu er kommet sin Fuldførelse, skulle vi minde om, hvem der rejste Sanatoriesagen her paa vore Øer, nemlig afdøde Boghandler Niclassen (versonur H. N. Jacobsen), Provst Petersen og Sysselmand Schrøter. En tak fortjener den danske Nationalforening til Tuberkulosens Bekæmpelse for al Hjælp og Støtte, den har ydet, og Tak fortjener Regering og Rigsdag, som har ydet Tilskud til Bygningens Opførelse og gennemfør de humane Love, som gør det muligt for selv de mest ubemidlede at kunne nyde godt af Sanatoriebehandlingen.

Vánaligar umstøður á Amtshospitalet

Tingakrossur hevur eisini eina umrøðu av nýggja sanatoriinum. Men blaðið ger vart við, at tað haltar framvegis á sjúkrahúsokinum.

Greinin er soljóðandi:

Sanatoriet – Hospitalet

Det var en større Folkevandring, der i Søndags fandt sted her fra byen op til Sanatoriet, hvis Seværdigheder nu for første Gang stod aabne for Publikums Eftersyn. I Lørdags var Byens offentlige Repræsentanter,

deriblandt Pressen, indbudt til at bese den heroppe enestaaende Anstalt, som jo er udstyret efter alle nutidsmæssige Krav.

Men der er et andet Sygehus, som Sanatoriets Herligheder dobbelt frister til sammenligning med, saa meget mere som dets hele Anlæg burde gøre Fordring paa en mindst lige saa stor Omhu og Bekostning som Tuberkulose-Sygehuset. Det er Amts Hospitalet. Saa ofte er dettes mangler fremhævede, ikke mindst her i Bladet, at al nærmere paavisning heraf skulde synes ganske overflødig, og dog er der stadigvæk grumme ringe Udsigt til den Tidssvarende Hospitalsbygning, hvis Nødvendighed erkendes af alle.

Navnlig i sammenligning med det moderne udstyrede Højds-Sanatorium er Amts-Hospitalets forældede Lokalitetsforhold nærmest en Skandale.

Hetta er uttan iva rætt. Men tað gingu heili 16 ár, til vit fingur eitt nýtt hospital, Dronning Alexandrines Hospital, í 1924.

Gongur trekt at fáa sjúklingar

Tann 17. juni 1908 skrivur

Sanatoriið í Hoydølum tók móti fyrstu sjúklingunum fyri júst 100 árum síðani

Tingakrossur:

Det gaar foreløbigt trængt med Anmeldelser af Patienter til Sanatoriet. Hidtil er der kun indlagt 2. 2 er umiddelbart ventende og 4 er yderligere anmeldt.

Desværre har det sparsomme besøg ikke sin Grund i, at der er saa faa Tuberkulose-Syge. Deres antal er til tværtimod uhyggeligt stort.

Hetta merkir so, at nú er sanatoriið byrjað at taka sjúklingar, og tað er so í hesum døgum júst 100

ár síðan. Tað hevur neyvan tikið langa tíð, áðrenn húsið er fult.

Upptøkureglur

Tað vóru trý oyðubløð, sum skuldu útfyllast í samband við upptøku á sanatoriinum.

Skema A skuldi sjúklingurin sjálvur fylla út. Her skuldu setast allir vanligir upplýsingar um sjúklingin sum navn, føðidag, bústaður, um viðkomandi fyrr hevði verið á sanatorinum, um viðkomandi var limur í sjúkrakassa, og kanska ikki minst: Hvør skal gjalda kostnaðin?

Skema B var ein læknávátan við trimum síðum um heilsustøðuna hjá sjúklinginum. Spurningarnir snúðu seg eisini um órsøkina fyri sjúkuni. Hetta kundi vera: Arv, Smitte, disponerende Levevis, forudgaaende Sygdom, Depression. Umframt vóru nógvir aðrir spurningar av læknaligum slag.

Skema C var ein váttan um, hvør ið skuldi gjalda fyri sjúklingin.

Ein serlig vegleiðing var fyri, hvat ið sjúklingurin skuldi hava við sær, og her var meira fyri konufólk enn fyri mannfólk.

Ein kvinna skuldi hava við sær umfram tey klæði, hon var í:

Dronning Alexandrines Hospital. Niðanfyri síggjast barakkirnar, har niðurundir komin børn vórðu send at verða "gødd", sum var besta fyrirbygging mót tuberkulm. Nordanfyri sæst TB